

Vignettes

- Jason, 38, displays symptoms of depression, and has spoken, albeit vaguely, of suicidal thoughts. It is Friday, and the only option for commitment is a facility where kosher food is unavailable, and which is not Shabbat-friendly. May we commit Jason?
- Leah, a 25 year old mother of two children, experienced heavy postpartum depression after both births, managing it with extensive therapy and drug treatment. She would like to begin birth control to avert future pregnancies. Might this be permitted?
- Joshua, a 45 year old man, experiences racing thoughts and mania, for which he has begun a course of antipsychotics. Is he permitted to take them on Shabbat?

Defining anxiety and depression

1. Samuel I 16:14

ורוח ד' סרה מעם שאול ובעתתו רוח רעה מאת ד':

And the spirit of Gd left Saul, and a harmful spirit from G-d frightened him.

2. Abarbanel to Samuel I 16:14

סבבוהו בלהות ומחשבות רעות. והיה תמיד דמיונו מתעסק בענשו ואיך קרע ד' את מלכות ישראל מעליו ואיך רוחו הטוב סר מעליו. ומתוך זה נשרף דמו ונתהוה בו חולי המילאנ"קוליאי המתהוה באדם משריפת הדם והאדומה השרופה. וכבר כתבו הרופאים שבחולי הזה יפסד הדמיון והכח המחשב ויקרה לו הצער והדאגה ויפחד וירעד ויגעש בפחי נפש...

He was surrounded by confusion and bad thoughts, and his imagination was continually occupied with his punishment, how Gd had torn the throne of Israel from him, and how his good spirit had left him. From this, his blood burned and he developed the "melancholy" disease which happens from the burning of blood and red bile. The doctors have already written that in this disease, imagination and the power of thought are destroyed, pain and worry befall him, and he will fear and tremble and churn in depression...

3. Talmud, Bava Metzia 84a

נח נפשיה דר"ל והוה קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה ניזיל ר' אלעזר בן פדת דמחזדין שמעתתיה אזל יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר ר' יוחנן א"ל תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי כ"ד קושייתא ומפרקינא ליה כ"ד פרוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צוח עד דשף דעתיה מיניה בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה

When Reish Lakish died, R' Yochanan missed him painfully. The sages said, "Who will go settle his mind? Let R' Elazar ben Pedat go, for his learning is sharp." He went before R' Yochanan, and whenever R' Yochanan said something, he said, "Here is a source supporting you." R' Yochanan said, "Will you be like Reish Lakish? When I said something, Reish Lakish would challenge it in 24 ways, and I would answer in 24 ways, and so our learning grew. You say, 'Here is a source supporting you' – don't I know what I said is good?!"

R' Yochanan went about tearing his clothing and weeping, saying, "Where are you, Reish Lakish? Where are you, Reish Lakish?" and wailing, until his mind left him. The sages prayed for mercy upon him, and he died.

4. Rambam, Shemonah Perakim 5

אם התעוררה עליו מרה שחורה, יסירה בשמיעת שירים ומיני נגינות, ובטיול בגנות ובבניינים נאים, ובישיבה עם צורות נאות, וכיוצא בזה ממה שירחיב הנפש, ויסיר דאגת המרה השחורה ממנה.

One who has black bile rise up in him should remove it with songs and types of music, strolling in gardens and beautiful buildings, an sitting with pretty sculptures. This will broaden his spirit and remove the worry of black bile.

Does severe depression override halachic obligations?

5. Shulchan Aruch Orach Chaim 328:10

כל חולי שהרופאים אומרים שהוא סכנה... מחללין עליו את השבת; ואם רופא אחד אומר: צריך, ורופא אחד אומר: אינו צריך, מחללין... וספק נפשות להקל

When doctors say something is dangerous... we violate Shabbat. If one doctor says it is necessary and one doctor says it is not, we violate Shabbat... And in doubt, we rule leniently.

6. Talmud, Ketuvot 68a

האומר אם מת הוא לא תקברוהו מנכסיו אין שומעין לו לאו כל הימנו שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הציבור

If one says they should not bury him from his assets, we do not listen; he cannot enrich his children and make the community responsible.

7. R' Chaim Yosef Dovid Azulai, Birkei Yosef Orach Chaim 301:6

ויהי היום ליל ש"ק אירע שנערה ישראלית שתתה סם המות והתחילו לה דבקי מיתה ובאו אצל האיש הלז בליל שבת וקם וכתב הקמיעא לנערה ותכף הקיאה ועמדה על בוריה. וביום השבת נודע בעיר כל אשר נעשה ולעזה עליו המדינה שחילל שבת בשאט נפש וכתב ונתן בידה. והוא השיב דפקוח נפש דוחה שבת.

One Friday night, a Jewish girl drank poison and signs of death began. They came to a certain man on Friday night, and he arose and wrote an amulet for the girl; she vomited, and returned to health. This event became known in the city on Shabbat, and people gossiped that he had violated Shabbat wantonly, writing and giving this to her. He replied that saving lives overrides Shabbat.

8. R' Ovadia Yosef, Yabia Omer 3:Yoreh Deah 23

ראיתי להגרא"י אונטרמן שליט"א בשבט מיהודה (עמ' שיד) שאחר שחילק בין סומא לנכפה כאמור כתב בזה"ל, שוב התבוננתי כי אין לחלק בין זל"ז ויש סכנה ממשית גם לסומא, ולכן מקרי פקוח נפש לרפאתו מעיוורון, משום שלא יתכן שהסומא ישב תמיד בבית, וכשעובר ברחוב אורבות לו סכנות שונות, וגם צריך לעלות ולרדת במדרגות ואין הסכנה נמנעת...

I saw that R' Isser Yehudah Unterman wrote the following, after distinguishing between [the danger involved for] a blind person and an epileptic: I then thought that one should not distinguish between them, and there is substantive danger for the blind person as well, so that healing him of blindness would be called 'saving a life'. It would be impossible for the blind person to stay at home eternally, and various dangers would lie in wait for him on the street. Further, he must ascend and descend stairs, and danger is not absent...

9. R' Dr. Avraham Sofer Abraham, Nishmat Avraham 5:159:7

חולה פסיכיאטרי קשה – כגון הסובל מדיכאון עמוק וכו' – ויש חשש שעלול לסכן את עצמו או את אחרים, מוגדר כחולה שיש בו סכנה ומחללים עליו את השבת לפי הצורך.

A patient with a serious psychological condition, such as deep depression, such that we are concerned he might endanger himself or others, is in the class of "dangerously ill". We violate Shabbat for him as needed.

10. R' Moshe Feinstein, Igrot Moshe Yoreh Deah 2:59

אולי יש לדון מצד מחלתו אם יאמרו הרופאים שיש בזה ענין פקוח נפש, כגון דעלול מזה להרוג את עצמו באם יהיה לו איזה צער, או דיעבור על דברים שאסורים גם בדיני המדינה ולא ישמע להפאליס ויריב עמם עד שיבא מזה שיהרגוהו, או שיאמרו דעצם המחלה היא סכנה שבאה לו מקלוקל שבמוחו וא"א לרפאותו אלא במקום ההוא

Perhaps there is room to debate regarding his illness: If doctors were to identify a life-saving issue, such as that he might respond to pain with suicide, or that he might violate civil law, not listen to the police, and resist such that they might kill him, or that the illness itself is dangerous such that his brain is damaged, and he can only be healed there...

11. R' Moshe Feinstein, Igrot Moshe Even haEzer 1:65

באשה שנשתטית אחר הלידה בשני הילדים שהולידה והרופאים אסרו לה להתעבר אם יש להתירה לשמש במוך י"א תמוז תשכ"א.

הנה ודאי צדק כתר"ה ששטות הוא ענין סכנה לא רק לעצמה אלא גם להילדים הקטנים שאף מי ששטותו אינו לעשות רע, אפשר להתהפך שתרצה לעשות רעה לעצמה ולהילדים ח"ו ואי אפשר להעמיד שומרים על זה. ולכן יש להתיר לה לשמש במוך...

Regarding a woman who became insane after the birth of her two children, such that the doctors forbid further pregnancy. May she use contraception?

Certainly, his honour is correct; insanity is dangerous not only for herself, but also for her small children. Even one whose insanity does not currently incline toward harm could still change, wanting to harm herself or her children, Gd forbid, and one cannot stand guard for this. Therefore, one should permit her...

12. R' Yitzchak Zylbershtein, Assia 8:209

הסביר מורי חמי שאם לא נתיר לה ללדת גם אז היא במצב של חשש סכנה, מאחר ואשה זו חפצה מאד בילדים, הרי גם עגמת הנפש והצער עלולים לסכן אותה, וכמו שאמרה רחל אמנו ליעקב אבינו: הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי.

My mentor and father-in-law [Rav Yosef Shalom Elyashiv] explained that were we not to permit her to produce children, she would be in potential danger, since she very much wants children. Sorrow and pain could endanger her; as our mother Rachel said to our father Yaakov, "Give me children; otherwise, I will die."

What is the halachic weight of anxiety and mild depression?

13. Talmud, Shabbat 128b

אמר מר אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר פשיטא לא צריכא בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קא משמע לן איתובי מיתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזיא חבירתה ועבדה לי

We learned, "If she needs a lamp, her friend lights one for her." Is that not obvious? It was needed for the case of a blind woman; I might have said that since she doesn't see, this is prohibited, but this source teaches that a lamp will settle her mind. She will think, "If anything is needed, my friend will see and do it for me."

14. R' Yisrael Meir Kagan, Mishneh Berurah 330:3

ואע"פ שחברותיה יודעות לעשות לה כל הדברים הנצרכים לה אעפ"כ קים להו לחכמים דלא מיתבא דעתא דיולדת כששרויה בחשך Even should her friends know to do all that she needs, still, the sages understood that her mind would not be settled while she was in the dark.

15. R' Eliezer Waldenberg, Tzitz Eliezer 8:15:15

בנוגע לקיחת כדורי סליקט לשינה בשבת... השיב לו על כך הרה"ג דוד צבי האפפמאנן, וכותב וז"ל: בנוגע לתרופות לשינה אינני רואה הבדל בין סמי שינה ובין תרופות אחרות, סמי שינה משקיטים את העצבים בזמן שתרופות אחרות משקיטים חלקים אחרים של הגוף...

Regarding taking sleeping pills on Shabbat... R' Dovid Zvi Hoffman wrote to him, "Regarding sleeping pills, I do not see a distinction between sleeping draughts and other medicines. Sleeping draughts settle the nerves, where other medicines settle other parts of the body."

What about a patient who is not currently manifesting dangerous symptoms?

16. R' Yitzchak Zylbershtein, Assia 8:209

אמר הגאון ר' יצחק זאב סולוביצקי, הרב מבריסק, לרופא, פקוח נפש אין פירושו שכעת יסתכן וימות, אלא אף אם הצום ישפיע עליו כעבור שנים כאשר יתקף שוב במחלה, ועקב צום זה ימות לפני זמנו, גם זה בכלל פקוח נפש הוא וחייב כעת לאכול.

Rav Yitzchak Zev Soloveitchik, the Brisker Rav, told a doctor that 'saving a life' is not specifically the case of someone who is now dangerously ill and will die. Even where the fast will affect him years later when the disease will recur, and so fasting [now] will cause him to die early, this is 'saving a life' and he is required to eat.

17. R' Yehudah Leib Graubart, Chavalim baNe'imim 4:Orach Chaim 13

אבל נראה דאין משם ראי' להתיר כדי שלא תטרופ דעתו, דשאני התם שהוא חולה חיישינן שאם תטרופ דעתו יתגבר חוליו ויבוא לידי סכנה, אבל בבריא שהוששים שתטרופ דעתו וישתטה אין מתירים אפילו איסור דרבנן.

It appears that this is not a basis for permitting [eating] lest he become irrational. That source involved one who was ill, and we worried that he might become upset and his illness might increase and endanger him. Regarding a healthy person, and concern lest he become upset and irrational, we do not permit even a rabbinic prohibition.

18. R' Shemuel Wosner, Shevet haLevi 7:208

ואם היינו מתירים עבור טעם כזה להתיר ח"ו הפלה... היינו נותנים יד לפושעים להקל ברציחת העוברים כי אין שום רגלים לדבר להחשיב זה עכשיו כספק פקוח נפש, ומצוה להשקיט רוחה ועצבותה

Were we to permit abortion for this, Gd forbid... we would be assisting sinners to be lenient in killing fetuses, for there is no cause to think this possibly life-saving. Calming her spirit and depression would be a mitzvah.

19. Papers on therapeutic/psychiatric abortion

- Psychiatric Aspects of Therapeutic Abortion, Canadian Medical Association (1981) <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1862469/>
- SOGC Clinical Practice Guidelines <http://sogc.org/wp-content/uploads/2013/01/gui184E0611.pdf>
- Therapeutic Abortion Committees <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1879414/pdf/canmedaj01501-0091.pdf>